Fethü´r Rabbani

Gavs´ül Azam Abdülkadir Geylani

Ey oğul! İki adım vardır ki, eğer bu iki adımı atabilirsen Hakk'a ulaştın demektir. Eğer kalbin ve ruhunla, dünyayla ahiretten birer adım, nefsinle diğer insanlardan da birer adım uzaklaşabilirsen, Hakk'a ulaşmış olursun. Sen, kalbin ve ruhun ile bu zahirleri terket. İşte o zaman önce başlangıçta, sonra da sonda Hakk'a vâsıl olursun. Sen önce başla. İlk adımı at. Onu tamamlamak, Aziz ve Celil olan Allah'a düşer. Başlamak senden, bitirmek de Aziz ve Celil olan Allah'tan.

Öyle yatağında, yorganının altında ve kapalı kapılar ardında miskin miskin durma. İş ara. Çalışmak istediğini söyle.

Eğer bina sağlam bir temel üzerine oturtulursa, yıkılmaz. Yerinde karar kılar. Sağlam bir temel üzerine oturtulmadığı taktirde ise, kısa zamanda çöker, yıkılır. Tıpkı bunun gibi, eğer sen de kendi

halini dinin zahir hükümleri üzerine oturtursan, hiç kimse ona noksanlık veremez, herhangi bir yerinde gedik açamaz. Fakat eğer dinî hayatını onun zahir hükümleri üzerine oturtmazsan, durumun sağlam olmaz. Dinî hayatının bir tarafında bir gedik açılabilir. Temel çürük olduğu için, bir mertebeye de ulaşamazsın.

Allah yolunda halka hitab etme yetkisi insanlardan, onların da salihlerinden, pek ender kişilere nasib olur. Salihlerin adeti susmak, sükut etmek, mümkün mertebe konuşmamak, daha çok dinlemek ve tefekkür etmektir. Gerçi konuşmakla görevlendirilenleri de vardır. Böyleleri, istemeyerek ve her türlü meşakkatlere katlanarak konuşurlar. Bu konuşmalardan sonra, hakikatler aşikar hale gelir. İmam-ı Ali Efendimiz, bu konularla ilgili bazı sözlerinde şöyle der:

- Eğer perde kaldırılmış olsa, imanımdaki kesinlik ve sarsılmazlıkta hiçbir artış olmaz. (İmanım o derece sağlam, kavi ve sarsılmaz bir noktaya gelmiş ki, hakikatlerin önündeki perdenin kalkmasının bile imanıma vereceği bir sağlamlık yok.)

- Görmediğim Rabbe ibadet etmem. (İbadet sırasında Rabbimi görüyorum.)

- Kalbim bana Rabbimi gösterdi.

İlim, kâmil âlimlerin ağzından öğrenilir. Âlimlerin meclislerinde hüsn-ü edeple oturunuz. Onlara itiraz etmeyiniz. Onların meclislerine, ilim ve irfanlarından yararlanmak maksadıyla gidiniz. Başka maksatlarla gitmeyiniz. Ta ki, ilimlerine siz de nail olasınız. İlim ve irfanlarının bereketi size de gelsin. Faydaları, size de şamil olsun.

Ariflerin yanında, sükut ederek oturunuz. Zahidlerin yanında, onlara rağbet edip ilgi göstererek oturunuz.

Arif, içinde bulunduğu her anda, Allah'a, bir önceki andan daha yakındır. Arifin, İzzet ve Celâl sahibi Rabbine karşı beslediği huşu, tevazu ve alçakgönüllülük, her gelen an yenilenir. O, gaipten değil, hâzırdan korkar. Yani onun nazarında Rabbi, her an hâzır ve nâzırdır, gaib değildir. Huşusunun artması, Rabbine olan yakınlığının artması nisbetindedir. Rabbinin huzurunda dilsizliğinin artması, O'nu müşahedesinin artması kadardır.

Kim ki Aziz ve Celil olan Allah'ı tanırsa nefsinin, hevasının, tabiatının, âdetinin ve bedeninin dilleri tutulur, dilsiz olur. Buna karşılık kalbinin, özünün, halinin, makamının dilleri açılır. Onlar tutulmaz, dilsiz olmaz. Nail olduğu nimetleri açığa vurarak konuşurlar. İşte bunun içindir ki arifler, daha çok sükut ederek otururlar. Ta ki, kendilerinden faydalanılabilsin. Kalplerinden fışkıran irfan şarabından içilebilsin.

Kim ki İzzet ve Celâl sahibi Allah'ı bilenlerle haşır neşir olmayı arttırırsa, o, nefsini bilir. Rabbine karşı da daha çok mütevazi olur. İşte bunun içindir ki, şöyle denir:

-Nefsini bilen, Rabbini bilir.

Nefs, kul ile Rabbi arasında bir perdedir. Nefsini tanıyan, Allah'a da, yaratıklara da mütevazi davranır. Nefsini tanıyan, ondan sakınır. Onu tanıdığı için Allah'a şükreder. Bilir ki, Allah ona nefsini, sırf kendisinin dünya ve ahiret iyiliğini istediği için tanıtmıştır.

Arifin zahiri Allah'a şükür ile, bâtını da O'na hamd ile meşguldür. Zahiri yükselmekte, bâtını toparlanmaktadır. Neşesi içindedir, kederi dışındadır. Bu, sırf halini gizlemek için böyledir. Arif, müminin aksine bir hal içindedir. Zira müminin kederi kalbinde, yani içindedir, sevinci ise yüzünde, yani dışındadır.

Nefsini bilen, bütün hallerinde müminin aksi bir halde bulunur. Mümin, hal sahibidir. Hal, değişikliklere uğrar. Arif ise makam sahibidir. Makam değişikliklere uğramaz, sabittir.

Allah dostlarının mecnunluğu, tabii adetleri, nefsani ve hevaî fiilleri terketmek ve şehvani, nefsani zevklere karşı koyar olmak demektir.

Yoksa, aklını kaybetmiş deliler anlamında mecnunlar değillerdir.

Allah'ın rahmeti üzerine olsun, Hasan Basri Hazretleri şöyle der: "Eğer siz Allah dostlarını görmüş olsaydınız, onların deli olduklarına hükmederdiniz. Onlar da sizi görmüş olsalardı, bir an bile Allah'a inanmamış olduğunuza hükmederlerdi."

Bence, iyiliği emredip kötülükten sakındırma görevini yapan kişi, inzivaya çekilmiş bin abidden daha hayırlıdır. Zira abid, nefsi kendisini helâke sürüklemesin diye inzivaya çekilmiş, böylece onunla mücahedeyi, bir bakıma terketmiş demektir. Eğer nefsi kalbe ve öze tâbi olduğu bir halde inzivaya çekilmişse, bu makbuldür. Zira bu durumda nefs, onlara tâbi olur. Onların görüşünden çıkmaz. Onlarla birlik olur, aralarında fark kalmaz. Kalp ile özün emrettiğini, nefs de emreder. Onların yasakladığını o da yasaklar, onların seçtiğini o da seçer. Bu taktirde nefs, nefs-i mutmainne haline gelir. Kalp, öz ve nefs, hepsi de bir gayede ve bir hedefte birleşirler. Nefs bir mertebeye erdiği zaman, onunla mücahede gevşetilebilir.

Kur'an Yaratık Değildir

Ey ahali! Allah'ın kitabına hürmet ediniz. Onunla edepleniniz, onunla ahlâklanınız. O, Allah ile sizin

aranızda yegane vuslattır. Allah ile sizi birbirinize bağlayan yegane bağdır.

Kur'an'ı mahlûk, yani sonradan varedilmiş bir şey saymayınız. O, sonradan yaratılmış herhangi bir varlık değildir. Bilakis, Allah'ın ezelî, ebedî kelâmıdır. İzzet ve Celâl sahibi Allah, Kur'an için, "Bu benim kelâmımdır," deyip dururken, siz, "Hayır, o senin kelâmın değildir," demeyin. İmam Şafii ile İmam Ahmed (b. Hanbel) şöyle derlerdi: "Kalem mahlûktur, sonradan varolmuştur. Fakat kalemin mushaflara yazdığı, mahlûk değildir. Kur'an'ı ezberleyen kalp, zihin, mahlûktur, sonradan varolmuştur. Fakat ezberlenen şey, mahlûk değildir."

Gizli Şirk (Putperestlik)

Ey oğul! Sen hiçbir şey üzerinde değilsin. Senin müslümanlığın da sıhhatli değil. İslam, üzerine bina kurulan temelin ta kendisidir. Senin şehadet getirmen de tam olmamış, eksik. Zira dilinle Lâ ilâhe illallah: "Allah'tan başka ilâh yoktur" diyorsun, fakat kalbinle bunu yalanlıyorsun. Kalbinde, içinde birçok ilâhlar var. Senin, devlet büyüklerinden ve mahalli idarecilerden korkman, içinde birer ilâhtır. Kendi çalışmana, kendi kazancına, kendi gücüne kuvvetine, kendi kulağına, kendi gözüne, kendi zorbalığına güvenmen, içinde birer ilâhtır. Zararı, faydayı, bir nimete nail olmayı,

bir nimetten yoksun kalmayı insanlardan bilmen, içinde birer ilâhtır. İnsanların çoğu, kalpleriyle, işte bu saydıklarımıza güvenirler, dayanırlar. Fakat kendilerine sorarsan, Allah'a dayanıp güvendiklerini söylerler.

Lâ ilâhe: "Hiçbir ilâh yoktur," dediğin zaman, bununla toptan bir reddi (nefyi) onaylıyorsun. İllallah: "ancak Allah vardır," dediğin zaman ise, yine Allah için toptan bir kabulü (ispatı) onaylamış oluyorsun. Bu durumda, her ne zaman kalbin, Hak'tan gayrı bir şeye dayanır, güvenirse; o zaman yukarıdaki külli ispatında yalancı durumuna düşmüş, yani kendi kendini yalanlamış oluyorsun. Kendisine dayanıp güvendiğin o şey de, senin ilâhın oluyor. Gerçek ve fiili durum budur. Zahire itibar yoktur.

Kalbinde birçok ilâh varken, sen nasıl Lâ ilâhe illallah: "Allah'tan başka ilâh yoktur," diyebilirsin? Allah'tan başka güvenip dayandığın her şey, senin putundur. Kalbinde şirk, yani ortak koşma bulunduğu müddetçe, dilinle Kelime-i Tevhid'i söylemen sana fayda vermez. Kalp pis oldukça, bedenin temiz olması sana yarar sağlamaz.

Tevhid ehli, şeytanını ezer. Şirk ehlini ise şeytanları ezer. İhlas, sözlerin de, amel ve fiillerin de özüdür. Zira gerek sözler, gerekse fiil ve ameller ihlastan, içtenlikten yoksun bulundukları an, özü olmayan birer kabuk, birer posa haline gelirler.

Kabuk ve posa ise ancak ateşte yanmaya yarar; ateşte yandıktan sonra iş görecek hale gelir.

Ey ahali! Nefsleriniz uluhiyet (ilâh olma) iddiasında. Fakat sizin bundan haberiniz yok. Zira nefsleriniz, Hakk'a karşı büyükleniyorlar, kibirleniyorlar. Onlar, Allah'ın muradının gayrını istiyorlar. Onlar Allah'ı sevmiyorlar, bilakis, O'nun düşmanı lanetlik şeytanı seviyorlar. Allah'ın ezelde takdir ettiği kaderleri gelmeye ve vuku bulmaya başladığı zaman, olanlara boyun eğmiyorlar, teslim olmuyorlar, sabredip tahammül göstermiyorlar. Bilakis itiraz ediyorlar, kaderle çekişiyorlar. İslam'ın hakikatinden onların haberi bile yok.

Senin kendisine güvenip ümit bağladığın her şey, senin ilâhındır, mabudundur. Kendisinden korktuğun veya kendisine ümit bağladığın her şey, senin ilâhındır, mabudundur. Esas sebep olan Allah'ı tamamen unutarak, zararın da, faydanın da kendisinden geldiğini kabul ettiğin her şey, senin ilâhındır, mabudundur. Fakat kısa bir süre sonra görürsün sen. Allah, kendisini bırakıp da güvendiğin ve bağlandığın ne varsa hepsini alır.

Şu hususu iyi bil ki, bütün eşya, sadece Allah'ın hareket ettirmesiyle hareket eder, durdurmasıyla durur. O'nun iradesi ve kuvveti olmadan, ne duran bir şey harekete geçebilir, ne de hareket etmekte olan bir şey durabilir. Kişi bu hususu böylece bilip kabul eltiği zaman, artık insanları ve diğer

varlıkları Allah'a ortak tanıma yükünden ve suçundan kurtulur. Allah'a şirk koşmaz.

Melekler içinde resim, suret bulunan eve girmezlerse, içinde bir sürü suretlerle putlar bulunan senin kalbine Allah nasıl girer? Allah'tan gayrı her şey bir puttur. Öyleyse sen, putları kır. Evi temizle.

Ey dünyaya kulluk edenler! Ey ahirete kulluk edenler! Siz, Allah'ı da, dünyayı da, ahireti de bilmiyorsunuz. Kiminizin putu dünya. Kiminizinki ahiret. Kiminizinki insanlar. Kiminizinki zevkler, nefsani arzular. Kiminizinki övülme, halktan tasvip görme, alkış toplama.

Allah dışında her şey, bir puttur. Kişi Allah'tan gayrı neye bağlandı ve neye gönül verdiyse, o onun putudur.

Senin bütün umudun insanlar. Her şeyi onlardan bekliyor, onlardan umuyorsun. Korkun da onlardan. Hep onlardan korkuyorsun. Bu hal, Rabbine şirk koşmaktır, ortak tanımaktır.

Bu zaman, ahir zamandır. Bu zamanda çoğu insanların mabudu, paradan ibarettir. Bu zaman insanlarının çoğu, Musa Aleyhisselam'ın kavmine benzedi. Yahudilere benzedi. Onlar, altın buzağıyı kendilerine mabud edinmişlerdi. Bu zamanın insanının altın buzağısı da paradır. Parayı kendine

mabud edinmişsin, Rab edinmişsin. Paraya tapıyorsun. Senin Allah'ın para.

Hükümdarlar, devlet büyükleri ve ikbal sahipleri, halktan birçoğunun nazarında birer ilâhtır. Dünyevî imkânlar, zenginlikler, sıhhat, afiyet, kuvvet ve kudret, birçok insanların nazarında birer ilâhtır. İnsanların birçoğu, bunlara ve benzeri şeylere taparlar...

Dünya zorbalarına, zenginlerine, firavunlarına ve hükümdarlarına saygı gösterip Allah'ı unuttuğun ve O'na saygı göstermediğin takdirde, senin hakkındaki hüküm de, putlara tapanlar hakkındaki hüküm gibidir. Sen de putuna saygı gösterenlerden olursun. Putlara kulluk etme, onları yaratana kulluk et. İşte o zaman, putlar sana boyun eğecektir.

Sen, namazda iken bile yalan söylüyorsun. Mesela namaza dururken ve gene namaz sırasında, "Allahu Ekber" (Allah her şeyden büyüktür) diyorsun. Böylece yalan söylemiş oluyorsun. Çünkü senin kalbinde, Allah'tan başka bir ilâh vardır. Kendisine güvenip bağlandığın her şey, senin ilâhındır, mabudundur. Kendisinden korktuğun ve kendisine ümit beslediğin her şey, senin ilâhındır, taptığındır.

Kendisinde Allah'tan başka bir şey bulunduğu müddetçe, senin kalbin için kurtuluş yoktur. Eğer sen, taşlar üzerinde Allah'a bin yıl secde etsen, değil mi ki kalbinle O'ndan başkasına

yöneliyorsun, sana bu secdeler hiçbir fayda vermez. Mevlâsından başkasını sever oldukça, o kalp için iyi bir akibet yoktur. Allah'tan başka her şeyi kalbinden yoketmedikçe, saadete eremez, bahtiyar olamazsın.

Nefs

Ya İslam'ın bütün şartlarını hakkıyla yerine getir, ya da aksi halde, "Ben müslümanım," deme. Sen nefsinle beraber olmaya devam eltiğin müddetçe, bu mevkiye erişemezsin. Sen, nefsinin heveslerini, arzularını ve zevklerini kendisine vermeye devam ettiğin müddetçe onun kaydındasın, onun ipine bağlısın. Nefsinin hakkını ver, fakat heveslerine, arzularına ve zevklerine engel ol. Onun bekası, kendisine haklarının verilmesiyledir. Helâkı ve mahvolması da, hazlarının, heveslerinin ve arzularının verilmesiyledir. Nefsin hakları, ihtiyaç miktarınca yiyecek, içecek, giyecek ve meskendir. Hazlar ise zevk aldığı şeyler ve şehvetler, heveslerdir. Onun haklarını şeriat elinden al, yani şeriatın ölçüleri dahilinde kendisine haklarını ver. Hazlarını, Allah'ın ilmindeki ilâhi takdire bırak. Ona daima helâl şeyler yedir, asla haram yedirme. Aza kanaat et. Yeter ki helâl olsun. Nefsini buna alıştır. Eğer ilâhi takdirde senin için daha fazlası varsa ve gelirse, o da senindir.

Eğer felah, kurtuluş istersen, Rabbine itaat

konusunda nefsine muhalefet et, karşı gel. Eğer nefsin Allah’a itaate yönelirse, muvafakat et. Allah’a karşı günah işlemeye yönelirse muhalefet et, karşı koy.

Nefsinle beraber olmaya devam ettiğin müddetçe, insanları ve diğer varlıkları tanıyamazsın. İnsanlarla beraber olmaya devam ettiğin müddetçe de, İzzet ve Celâl sahibi Hakk’ı tanıyamazsın.

Nefs, daima kötülüğe meyillidir. Bu onun fıtratıdır, yaratılışıdır, tabiatıdır. Nefsle bütün hallerde mücahede et. Nefsi mücahede ile yumuşat, erit. Zira o, eridiği ve serkeşliğini yitirdiği zaman, akl-ı selime ve kalbe teslim olur. Sonra kalp, sırr’a, öze teslim olur. Öz de, İzzet ve Celâl sahibi Hakk’a teslim olur. Böylece hepsinin kaynağı, oraya dayanır. Nefsi yumuşatıp eritme işini tamamladığın zaman, sana kalbin yönünden şöyle seslenilir:

“Nefslerinizi öldürmeyiniz. Hiç şüphe yok ki, Allah ziyadesiyle merhametlidir,” (Nisa, 4:29).

Sen, nefsin boş ve bâtıl emellerini kır. İşte o zaman, o sana itaat edecek, senin istediğin noktaya gelecektir.

Nefsini tedavi etmeye çalış. Ona de ki:

- Yaptığın iyilikler kendi lehine, kötülükler de gene kendi aleyhinedir. İyilik de yapsan, kötülük de

yapsan, sonucu kendine dönecektir.

Nefsine karşı mücahede et. Onun kötü duygularını söküp atmak için savaş. Ta ki doğru yolu bulana kadar.

İzzet ve Celâl sahibi Allah şöyle buyurur: "Bizim uğrumuzda mücahede edenlere gelince, onları elbette doğru yolumuza eriştiririz," (Ankebut, 29:69). Ve gene, "Eğer siz Allah'ın dinine yardım ederseniz, O da size yardım eder," (Muhammed, 47:7).

Nefse asla genişlik verme, müsamaha gösterme. Onun isteklerine uyma. İşte o zaman felah bulur, kurtulursun. Onun yüzüne hiçbir zaman gülme. Bin sözünden ancak bir tanesine cevap ver. Ta ki ahlâkça güzelleşinceye, sükunet buluncaya ve kani oluncaya kadar. Eğer senden zevklerle ve hevaî arzularla ilgili bir şey isterse, hep ileriye at, tehir et ve kendisine de ki:

- Heveslerini cennete sakla!

Onu, mahrumiyetin acılığına sabrettir. Ta ki lütuf ve ihsan gelsin. Eğer onu sabrettirirsen ve o da sabrederse, Aziz ve Celil olan Allah, onunla beraber olur. Zira, şanı yüce olan Allah şöyle buyurur: "Hiç şüphesiz, Allah sabredenlerle beraberdir," (Bakara, 2:153).

Nefsinin hiçbir sözünü kabul etme. Zira o, mutlaka şerre meyleder. Onun senden yapılmasını isteyeceği şey, mutlaka şerdir. Eğer isteğine cevap verecek olursan, cevabın mutlaka menfi olsun. Nefse muhalefet etmek, onun düzelmesine vesile olacak bir harekettir.

Nefs ile Hak, bir arada bulunmaz. Dünya ile ahiret bir arada bulunmaz. Kim ki nefsi ile birlikte ise, o, Cenab-ı Hak'la beraberliği kaçırmıştır.

Sabırlı ol. Allah'ın emirleri ve yasakları doğrultusunda hareket etmekte tahammül göster. Eğer sabrın tam ve kâmil olursa, rızan da tamamlanır, kemâle erer. Olumsuz hareket ve davranışlardan sıyrılmışlık halin ortaya çıkar. Senin yanında, her şey güzel olur. Her hareket ve davranış, Allah'a şükre dönüşür. Allah'a uzaklık, yakınlığa dönüşür. Allah'a şirk koşma, ortak tanıma halleri, tevhide dönüşür. Artık insanlardan ne zarar görürsün, ne de fayda. Senin için zıtlıklar kalmaz. Tersine, kapılar ve yönler birleşir. Sadece bir tek yön görürsün. Bu nokta öyle bir haldir ki, insanların büyük çoğunluğu onu anlayamaz, idrak edemez. Diyebiliriz ki bu seviye, ancak milyonda bir insana nasip olur. Ve son nefesine kadar devam edebilir.

Allah'ın huzurunda, bu seviyeye erişmiş olarak ölmeye çalış. Daha ruhun bedenden çıkmadan önce, sen nefsini öldürmeye gayret et. Onu, sabırla

ve hevai isteklerine karşı gelerek öldür. Yakında, böyle hareket etmenin faydasını ve güzelliğini göreceksin. Sabrın biter. Yani sabretme zamanları sınırlıdır. Sabretme süresi tamamlandıktan sonra, ardından mükâfatını toplama faslı başlar. Sabrın mükafatı bitmez.

Ben, sabrettim. Sabrın sonunun da daima güzel olduğunu gördüm. Önce öldüm. Sonra beni diriltti. Onunla beraber oldum, onunla beraber malik oldum. Seçim ve iradenin terki hususuda nefsimle cihad ettim, savaştım. Sonuçta, benim için yukarıda bahsettiğim haller hasıl oldu.

Önce bana gel. Beni ziyaret et. Sonra da Kâbe'ye git, orayı ziyaret et. Ben Kâbe'nin kapısıyım. Bana gel, ta ki nasıl haccedeceğini sana öğreteyim.

Sen, mânâya, muhtevaya ve öze değil, şekle rağbet ettin, şekilciliğe ilgi gösterdin. Benim sohbetimi isteyen, kendisine söylediklerimi kabul etsin, onların gereği ile amel etsin. Ben nasıl hareket ettiysem, o da öylece hareket etsin. Aksi halde, benim sohbetime katılmasın: Zira bu şekilde hareket etmeyen, kârdan çok zarar eder.

Ben bir ziyafet sofrasıyım. Fakat kimse benden bir şey yemiyor. Kapı açık, fakat oraya kimse girmiyor. Ben size hakikatleri kaç kereler söyledim. Fakat siz beni dinlemiyor, sözlerime kulak vermiyorsunuz. Ben bu söylediklerimi sizin

için, sizin iyiliğiniz için söylüyorum. Kendim için söylemiyorum.

Ben ne zaman ki kalbimden dünya sevgisini çıkarıp attım, işte o zaman bu mertebeye ulaştım. Senin tevhidin nasıl doğru olabilir? Sen Resulullah'ın şu sözünü hiç duymadın mı ki: "Dünya sevgisi, her hatanın başıdır." Çıkarını sağlama ve zararları defetme evinden çıkmadıkça, senin konuşmaya hakkın yok.

Hızla esasa gel, temele koş. Temeli sağlamladığın an, binayı yapmaya koyul. Temelin harcı fıkıhdır (İslam hukukudur). Fıkıh dedimse bundan maksadım, ilmihal ve fıkıh kitaplarında yazılan, bedenle ve zahirle ilgili fıkıh değildir. Bilakis, kalp fıkhıdır. Kalp fıkhı, seni Allah'a yaklaştırır. Zahirle ve bedenle ilgili fıkıh ise, halka yakınlaştırır, hükümdarlara ve devlet ileri gelenlerine yakınlaştırır.

Zamanını ilim öğrenmekle geçiriyorsun, fakat öğrendiklerinle amel etmiyorsun. Sen, Hakk'ın huzurunda susmalı, sükut etmeli ve dilsiz olmalısın. Ta ki, ondan konuşma izni gelinceye kadar. Konuşma izni gelince de, gene O'nun kudreti ile konuşursun, kendi kudretinle değil. Bu durumda senin konuşman, kalplerin hastalıklarına deva, özlere şifa, akıllara da ışık olur.

Nefsinle cihad konusunda sana yardım edenle

arkadaş ol. Onun sohbetinde bulun. Nefsinin azmasına yardım edenle arkadaş olma. Eğer cahil, ikiyüzlü (münafık), heva ve hevesler peşinde giden bir şeyh, mürşid ile arkadaş olur, onun sohbetinde bulunursan, o senin nefsinin azmasına yardımcı olur. Bu tip şeyhlerin, mürşidlerin sohbeti, senin aleyhine olur.

Senin yapacağın doğru hareket, nefsinin istek ve arzularına cevap bile vermemek, onun söyleyeceği sözlerle arana bir duvar çekmektir: Onu, tıpkı bir deliyi dinler gibi dinle. Sözlerine asla iltifat etme. Şehevî, bâtıl ve faydasız zevk ve arzularına kulak asma. Senin mahvolman da, onun mahvolması da onun istek ve arzularını kabul etmendedir. Eğer onun bâtıl isteklerini kabul eder ve yerine getirirsen, işte o zaman her ikiniz de mahvolursunuz. Senin kurtuluşun da, onu kurtuluşu da onun istek ve arzularına karşı gelmendedir.

Nefs Allah'a itaat ettiği zaman, onun rızkı her yandan bol bol gelir. İsyan ettiği ve kibirlendiği zaman ise, rızka sebep olan vasıtalar ortadan kalkar.

Siz, işin aslına yapışmalısınız. Kolayına kaçmamalısınız. İşin esası ve zor kısmı tehlikelerle ve zahmetlerle doludur. Şu nefsi kendine hizmetkâr yap. Onu işin esasına sevket. İşin zor yanını ve aslını yapmayı, onun alışkanlığı haline getir. Zira o, senin kendisine ne yüklersen onu taşır, onu

yüklenir. Onun tepesinden sopayı hiç eksik etme.

Eğer sopayı eksik edersen hemen uyur. Sırtındaki yükleri de kaldırıp yere vurur. Ona tebessüm bile etme. O, ancak sopa korkusuyla iş gören kötü huylu bir köle gibidir. Onu hiçbir zaman doyasıya yedirme. Meğer ki, tokluğun onu azdırmayacağını ve tokluk karşılığında çalışacağını bilmiş olasın.

Nefslerinizin üzerinden mücahede sopasını eksik etmeyiniz. Onun hilelerine aldanmayınız. Uyur gözükmesine aldanmayınız. Yırtıcı hayvanın uyur gözükmesine ve uyuşukluğuna aldanmayınız. Zira o, kendisini size uyur gösterir, uyuşuk gösterir. Gerçekte ise fırsat kollamaktadır. Bunu, tabiatındaki yırtıcılığın gereği olarak yapmaktadır.

İşte nefs de, tıpkı yırtıcı hayvanlar gibidir. Kendisini uyur ve uyuşuk gösterir. Fırsat bulunca ise hemen harekete geçer. Bu nefs, dışarıya karşı uysallık, alçakgönüllülük, itaat ve hayırlara muvafakat gösterişi yapar. Halbuki içinde, bunların tamamen aksini gizlemektedir. Onun için, onun bitirdiği ve görünürde boyun eğdiği konularda kendisine karşı gayet dikkatli ol, sakın.

Ölmeden Evvel Ölmek

Rabbin ile aranda, sen kendin varsın. Kendini aradan çıkar. İşte o zaman, O'nu görürsün!

Nefsine muhalefet ederek, onunla savaşarak ve onun heves ve arzuları karşısında sağır kesilerek kendini aradan çıkar. Nefsinin zevklerini, hevaî arzularını ve budalalıklarını asla yerine getirme. İşte o zaman, mahviyete razı olur ve senin kalbinin yüzünden uzaklaşır. Nefs-i emmarenin çıktığı yere nefs-i mutmainne girer. Nefs, mutmainne hale geldiği ve hakkı kabule müsait olduğu zaman, ona daha önceki ruhtan başka bir ruh üfürülür. Bu ruh Rububiyet ruhudur, akıl ruhudur.

İki çeşit ölüm vardır. Bunlardan biri, avam tabakasının bildiği ölümdür. Bu, ruhun bedenden ayrılması demek olan ölümdür ki, herkesçe bilinmektedir. Bir de havas, yani seçkinler tabakasınca bilinen bir ölüm vardır ki, bu da hevai duyguların, nefslerin, kör tabiatların ve kötü âdet ve alışkanlıkların ölmesi ve yokolması demektir. Bu tür ölümde kalp dirilir, hayat bulur.

Ölmeden önce öl. Hem kendinden geç, hem de Allah'ın gayrı şeylerden. İşte o zaman dirilir, hakiki hayata kavuşursun. O zaman, Hak ile birlikte ebedî hayata kavuşursun. Görünüşte ölü gibi olursun, fakat kaderin eli sende olur. Onu istediğin tarafa çevirirsin. O el, çabasız, gayretsiz olarak nasibini alır.

Allah, kulu bütün menfi duygu ve halleri ile yokolduktan sonra, onu yeniden yaratır. Başka bir

yaratışla onu hayata iade eder. Önce yokluk (fena) eli ile yokeder. Sonrada varlık (beka) eli ile hayata iade eder.

Nefs, Allah ile kullar arasında bir perdedir. Onları Allah'a karşı perdeler. O ortadan kalkınca, perde de kalkmış olur. Bayezid-i Bestami Hazretleri demiştir ki:

- Rabbimi rüyada gördüm. Dedim ki: "Sana ulaşmanın yolu nedir, Yarabbi?" Bana cevaben buyurdu: "Nefsini bırak, gel." Bunun üzerine ben de, tıpkı yılanın kılıflarından sıyrılması gibi, nefsimden sıyrıldım.

Arifler, seçkinler kıyametlerini daha dünyada iken vuku buldurmuştur, daha dünya hayatında nefslerinin tepesine kıyameti dikmişler ve azap gelmeden önce, ağlamasını bilmişlerdir.

Sizin hiçbiriniz, "Kıyamet ne zaman kopacak?" diye bir soru sormasın. Kıyametin kopmayacağı zannına kapılmasın. Zira unutmasın ki, kendisi öldüğü an, kıyameti kopmuş demektir. Kim ki ölürse, onun kıyameti kopmuştur.

Senin nefsin, sevgilindir. Sen, nefsine aşıksın. Halbuki eğer onun, senin düşmanın ve katilin olduğunu bilseydin, mutlaka kendisine karşı çıkar, yemesine içmesine bile engel olur, ancak ihtiyaç miktarı gıdasına izin verirdin. Esasen ihtiyaç

miktarı yiyecek, onun hakkıdır.

Nefsinle savaş. Hem de o, olumsuz ve kötü duygularıyla birlikte ölünceye, yokoluncaya kadar. Onunla savaşıp, kötü duygularıyla birlikte kendisini öldürdükten sonra, tekrar dirilt. Bu sefer o, fakih, âlim ve hakikat ihtirasına ermiş olarak dirilecektir.

Kader

Kaderi bahane etmek, tembellerin dayanağıdır. Tembeller, “Ne yapalım, kader böyle imiş,” derler ve daha çok güzel ameller işlemekten kendi kendilerini yoksun bırakırlar. Biz Allah dostları, tembeller gibi hareket etmeyiz. Bilakis orta, vasat yolu tutar, çalışır çabalar ve güzel ameller işleriz. Biz, “O, şöyle dedi. Biz, şöyle dedik. Niçin? Nasıl?” gibi tartışmalara girmeyiz. Sadece çalışır ve gayret sarfederiz.

Allah ise dilediğini işler. Nitekim, “Allah, yapacağından mesul olmaz. İnsanlar ise yapacaklarından sorumlu tutulurlar,” (Enbiya, 21:23).

Allah’a yakın bir kapıda adın yazılmış olmakla beraber, buna mağrur olup da kendini koyuverme. Zira hiç şüphe yok ki onu yazan, silmeye ve yoketmeye de kâdirdir. Binayı yapan, yıkmaya da

muktedirdir.

Daima taat, korku ve çekinme ayağı üzerinde ol. Ta, ölüm gelinceye ve dünyadan ahirete, selamet ayağı üzerinde varıncaya kadar. İşte ancak o zaman, Allah'a yakın kapı üzerinde yazılı o iyi halinin, kötü bir hale dönmeyeceğinden emin olabilirsin.

Allah, peygamberlerine indirmiş olduğu kitaplardan birinde şöyle buyurur:

- Ben Allah'ım. Benden başka ilâh yoktur. Kim Benim hükmüme teslimiyet gösterir, vereceğim belâlara sabreder ve nimetlerime şükrederse, katımda onu sıddıklar topluluğundan yazarım. Kim de Benim hükmüme teslimiyet göstermez, belâlarıma sabretmez ve nimetlerime şükretmezse, kendisine Benden başka bir Rab arasın.

Kaza ve kadere razı olmadığın, belâlara sabretmediğin ve nimetlere de şükretmediğin zaman, senin için Rab yoktur. Kendine Allah'tan başka bir Rab ara. Halbuki O'ndan gayrı Rab da yok.

Sana isabet edecek olan mutlaka isabet eder. Sen sakınmakla ondan korunamaz ve kurtulamazsın. Sana isabet etmeyecek olan da isabet etmez. Sen kendi gayret ve çalışmanla onu kendine getiremezsin.

İçi Düzeltmek

Ey sofilere mahsus elbiselere bürünmüş kişi! O elbiseyi önce özüne, sonra kalbine, sonra nefsine, en sonra da bedenine giydir. Zühd ve takva özden başlar, bâtından başlar, içten başlar. Zahire doğru gider. Zahirden başlayıp bâtına doğru gitmez.

İlk düzeltilecek şey, evin içidir. Evin içinin düzeltilmesini tamamladığın zaman, kapısının düzeltilmesine yönelebilirsin. Bâtınsız zahir olmaz. Yaratansız yaratılan olmaz. Ev olmadan kapı olmaz.

Önce İslam'ı olduğu gibi ve doğru olarak anla, gör. Sonra al. İslam, istislam'dan türemedir. Bu, "kayıtsız şartsız teslimiyet ve itaat" demektir. Kendisinde ihlas, içtenlik bulunmayan her amel, içi boş bir cevizdir, özü bulunmayan bir kabuktur, kurumuş bir ağaçtır, ruhsuz bir cesettir, mânâ'sız bir surettir. Bu, münafıkların amelidir.

Lafsız amel ol. Riyasız ihlas ol. Lafını edeceğine amel işle. İnsanlara gösteriş yapacağına Allah için yap. Şirksiz tevhid ol. Sessiz zikir ol.

Tasavvuf kelimesi, safa'dan türemedir. Yani bu kelimenin aslı, safadır ki bu, halis, safî, temiz demektir.

Kişi Rabbini Nasıl Görebilir?

Kulun kalbi bütün fanilerden boşaldığı ve orada Allah'tan başka hiçbir şey kalmadığı zaman, Allah dilediği şekilde kendisini ona gösterir. Nasıl ki başkalarını zahiren gösteriyorsa, kendisini de bâtınen gösterir. Nasıl ki Mirac gecesinde Peygamber Efendimiz'e gösterdiyse, tıpkı bunun gibi, o kuluna da gösterir. Nasıl ki bu kul uykuda iken, gözleri kapalı olduğu halde gördüğü rüyada kendi kendisini görüyorsa, aynen bunun gibi, Allah'ı da görebilir. Gerçekten insan rüyada, o anda gözleri kapalı bulunduğu halde, kendi kendisini aynen ve birçok şekillerde görebiliyor. Tıpkı bunun gibi, Allah o kuluna öyle bir mânâ ihsan eder ki, onunla Rabbini görür. O'na yakınlığını görür. Sıfatlarını görür. Lütuflarını, fazlını ve ihsanını görür. Hediyelerini görür. Tecelli yerlerini görür.

Benim söylediklerimi anlamaya çalışınız. Onları arkanıza atmayınız. Ben, hak içinde hakkı söylüyorum. Tecrübelere dayanarak konuşuyorum. Birçoğunuz müslümanlık iddiasında. Fakat yanlarında, İslam'ın hakikatinden eser bile yok.

Vah sizlere! Üzerinizde İslam'ın yalnızca ismi var. Bu isim müslümanlığı size fayda vermez. İslam'ın şartlarını sadece zahirî yönüyle işliyorsunuz, zahirî

yönüyle yaşıyorsunuz. Bâtın yönüne ise hiç girmiyorsunuz. Amelleriniz hiçbir şeye denk değildir.

İmtihan

Sınanma ve denenme, mutlaka gereklidir. Özellikle de Allah dostluğunda iddialı olanlar için. Eğer sınav ve imtihan olmasaydı, her önüne gelen evliyalık iddiasında bulunur, Allah dostu olduğunu söylerdi. İşte bunun içindir ki, büyüklerden biri şöyle demiştir: “Belâ, velayete vekil tayin edilmiştir. Ta ki, her önüne gelen evliyalık iddiasına kalkışmasın.”

Halktan gelen eza ve cefalara sabredip katlanmak ve onların kusurlarından vazgeçmek de, evliyalığın alâmetleri cümlesindendir.

İşin kolay olduğunu sanmayınız. Sizin birçoğunuz, ihlaslı birer mümin olduklarını iddia ederler. Halbuki onlar, gerçekte birer münafıktırlar. Eğer imtihan olmasaydı, ihlaslı mümin olma iddiaları çoğalırdı. Herkes, kendisinin Allah dostu olduğunu iddia ederdi.

Kim ki kendisinin hilim (yumuşaklık) sahibi olduğunu iddia ederse, biz de onu, kendisini öfkelendirme yoluna başvurarak imtihan ederiz. Aynı şekilde, cömertlik sahibi olduğunu iddia

edeni, kendisinden bir şeyler isteyerek imtihan ederiz. Hasılı, her kimki bir şey iddia ederse, biz de onu iddia ettiği şeyin zıddı ile imtihan ederiz.

Kul Marifetullah'a eriştiği zaman, Allah onun kalbini bütünüyle kendisine yaklaştırır. Vereceklerini bütünüyle verir. Onu bütünüyle kendisine dostluk ettirir. Bütünüyle aziz kılar. Kişinin bütün bu ilâhi lütuflara tamamen sahip olduğu bir anda, -Hz. Eyyüb'e yaptığı gibi- onları birdenbire elinden alır. Kendisini fakir düşürür. Nefsini başına tekrar musallat eder. Onunla arasına bir perde koyar. Bütün bunları yapmakla Allah, kulunu denemek, nimetler elinden gidince nasıl hareket edeceğini bizzat kendisine göstermek ister. Eğer kul, halinde sebat eder ve Allah yolundan ayrılmazsa, perdeleri kaldırır ve daha önceleri, sırf denemek için geri aldığı nimetleri ve ilâhi lütufları kendisine gene bahşeder.

Belâdan kaçma. Zira, sabırla karşılandığı takdirde belâ, her hayrın esasıdır, temelidir. Peygamberliğin de, risaletin de, evliyalığın da, marifetullah'ın da, muhabbetin de esası, belâdır. Belâlara sabredip tahammül göstermediğin takdirde, senin için temel yok demektir. Halbuki herhangi bir bina, ancak temel olursa ayakta durabilir.

Allah seni kendisine yakınlaştırır. Seni yedirir, içirir. Sana hakikatlerin kapılarını açar. Seni kendi lütuf ve yakınlık sofrasına oturtur. Önüne nimetler

serer. Buna karşılık, senin de bu hayatta asla eminlik içinde bulunmamanı ister.

Bu dünya, hüzün yeridir. Şimşek, bir parlayıştan ibarettir. Çoğu kez, peşinden hemen yağmur gelir.

Hz. Musa ve Ateş

Musa Aleyhisselam şiddetli hüzün, keder ve darlığa düşünce, daha önce gizli kalmış olan sarsılmaz iman ve inancı ortaya çıktı. Gece karanlığının ve karısının çekmekte olduğu acının basmasıyla, Allah ona alâmetlerini belli etti, gösterdi. Bunun üzerine Musa Aleyhisselam, yanındakilere şöyle dedi:

- Siz burada durun. Ben, bir ateş gördüm, (Ta-Ha, 20:10).

Hz. Musa, şunları demek istiyordu:

- Ben bir nur, bir ışık gördüm. Benim özüm, kalbim, sırrım ve mânâm bir ışık gördü. Ezelde hakkımda takdir edilen hüküm geldi. Hidayetim geldi. İnsanlardan gına geldi. Bana velilik ve halifelik geldi. Bana, asıl olan geldi. İkinci derecedeki gitti. Bana hükümdarın bizzat kendisi geldi. Hükümdarlık ise benden gitti. Firavun korkusu benden gitti. Şimdi bu korku, Firavun'a geçti. Artık o korksun.

Hz. Musa, aile efradına bunları söyledikten sonra, onlara veda etti. Onları Rabbine teslim ederek, bir nur olarak gördüğü ilâhi tecelliye doğru yola çıktı...

İşte, mümin de böyledir. Allah onu kendisine yakınlaştırdığı ve zatına yakınlık kapısına çağırdığı zaman, onun kalbi sağa, sola, öne, arkaya bakar ve Allah'a giden yönden başka bütün yönlerin kapalı olduğunu görür. Bunun üzerine nefsine, hevasına, uzuvlarına, âdetine, aile fertlerine ve daha ilgisi bulunan neler varsa, hepsine hitaben şöyle der:

Ben, kalbin nurunu gördüm. Onunla dostluk peydah ettim. O, Aziz ve Celil olan Rabbimden geliyor. İşte ben hemen ona gidiyorum. Eğer dönmek mümkün olursa, size gelirim.

Bunları söyledikten sonra dünyaya ve ondakilere, bütün sebeplere, bütün heva ve heveslere veda eder. Bütün varlıklara veda eder. Sonradan varolan, yani ezelî ve ebedî olan Allah'ın dışındaki her şeye veda eder. Ve Yaratan'a gitmek üzere yola çıkar. Şüphesiz Allah, onun aile fertlerinin ihtiyaçlarını karşılar. Kendilerine yardım eder. Bütün sebepleri, onların ihtiyaçlarının karşılanması için vesile kılar.

Bu iş, gündüz oruç tutup gece namaz kılmakla olmaz. Nefs, heva, kötü tabiat, cehalet ve kalpte Allah'tan gayrı şeylerin sevgisi varoldukça, sırf kaba elbiseler giymek ve değersiz yemekler

yemekle olmaz. Bunlarla hiçbir şey olmaz.

Sır, sırrın sırrıdır. Musa Aleyhisselam, Sina Dağı tarafında bir ateş görünce, aile fertlerini hemen o anda, bulunduğu yerde bıraktı. O, ne görmüştü? Kafa gözü bir ateş, kalp gözü de bir nur görmüştü. Kafa gözü bir fani görmüş, Kalp gözü ise Hakk'ı görmüştü. Şanı yüce olan Allah, Hz. Musa'nın kalbinin ağacından ışıldayan bir ateşi, onun nefsine, hevasına, sebeplere ve maddi varlığına göstermişti.

Yağmur ve Toprak

Yüce Allah şöyle buyurur:

"Hiçbir şey yoktur ki, hazineleri Bizim nezdimizde bulunmasın. Biz onları belli bir miktar dışında indirmeyiz," (Hicr, 15:21).

Yağmur, gökten yere iner. Sonra, ondan da bitkiler biter. Bizim bahsettiğimiz bu hususlar da gene gökten iner. Fakat arza, yere değil, kalplerin toprağına iner. İnen bu ilâhi nefhalar ve tecelliler sonucunda kalpler titrer, ürperir. Herbirinde bir hayır biter, çimlenir. Sırlar çimlenir, hikmetler çimlenir, Tevhid çimlenir. Allah'a yakınlık çimlenir. O zaman bu kalpte yemyeşil ağaçlar bulunur, meyvalar bulunur. O zaman bu kalp, insanların, cinlerin, meleklerin, ruhların toplanma

yeri olur, içtima yeri olur.

Hz. Yusuf

Yusuf Aleyhisselam, kardeşleri tarafından kuyuya atılmıştı. Daha sonraları da zindana düşmüştü. Bütün bu sıkıntılara katlandı. Sonunda hepsinden kurtulup düze çıkınca ve her şey elinin altına gelince, kardeşlerine şöyle dedi:

- Bütün aile efradınızı bana getirin, (Yusuf,12:93).

O, bu sözleri, başına zenginlik ve devlet kuşu konunca ve sıkıntılar gidip ferahlık, genişlik gelince söyledi. Daha önceleri ise, içine atıldığı kuyuda ve zindanda bir dilsiz idi. Oradan kurtulunca açık ve seçik olarak konuşmaya başladı.

Hz. İbrahim

İbrahim Aleyhisselam, ateşe atılmak üzere mancınığa konduğu zaman, bütün fani vasıta ve yardımcılardan sıyrıldı. Rabbinin dışında hiçbir şeye meyil vermedi, gönül bağlamadı. İşte bunun içindir ki, o anda Allah, ateşe şöyle emir verdi:

- Ey ateş, İbrahim'e karşı serin ve selamet ol, (Enbiya, 21:69).

Kul, Rabbini tevhid ettiği ve Allah için tam bir ihlas sahibi olduğu zaman, bazen O'nun yarattığı bir varlık olarak Tekvin (kevnetme, yaratma) sıfatının çerçevesine girer. Bazen de Tekvin sıfatı, kendi yetkisine verilir. Bütün bunlar, Allah kullarının seçkinleri (havas) içindir.

Cennete giren herkes, bir şey için "Ol" diyebilir, o da olur. Bu, Allah'ın Tekvin sıfatının kul tarafından kullanılması demektir. Bu, yarın değil, bugün olabilen bir husustur.

Kıtmir

Allah dostları, nefslerini erittiler. Öyle ki, mânen öldüler, yokluğa erdiler. Kader denilen ölü yıkayıcısı da onları bir sağ yanlarına, bir sol yanlarına döndürüyor. Ashab-ı Kehf'in Kıtmir'i misali, köpekleri de iki ön ayaklarını ileri doğru uzatmış, yatıyor. Nefsin kalıntıları, kader eşiğinin altına serilmiş, yatıyor. Yani onların nefslerinin kalıntıları, kader karşısında hareketsiz duruyor.

İlim

İlim, amel içindir. Yoksa sırf ezberlemek ve insanlara anlatmak için değildir.

Önce öğren ve öğrendiğinle amel et. Sonra da

başkasına öğret. Önce öğrenir, sonra da öğretirsen, sendeki ilim konuşur. Sen sussan ve konuşmasan bile, ilim, amel diliyle konuşur. Yani ilminle işlediğin amel, ilmin amel olarak konuşması demektir.

Sen, önce zahir ilmini öğren, sonra da zahir ilminden bâtın ilmine atla. Sen, önce şu zahir ilmi ile amel et, zahir ilmini tatbik et. Ta ki onunla yaptığın amel, seni yapmadığın şeyin ilmine götürsün.

Sen zahir ilmi ile amel et ki, o, seni bâtın ilmine ve bâtın ameline götürsün. Şu zahir ilmi, zahirin ışığıdır. Bâtın ilmi de bâtının ışığıdır. Bâtın ilmi, Rabbinle senin aranda bir ışıktır. Her ne zamanki ilminle amel edersen, yolun Allah'a yaklaşır.

Peygamber Efendimiz şöyle buyururlar:

- Âlimler, peygamberlerin vârisleridir.

Âlimler, peygamberlerin ilimleri ile amel edince, onların halifeleri, vârisleri ve naibleri, vekilleri olurlar.

İlim kışırdır, kabuktur. Amel ise özdür, usaredir. Kabuk, özün muhafazası için korunur. Öz, tohum ise, kendisinden yağ çıkarmak için korunur. Kabuğun içinde öz bulunmayınca, o ne yapılır ki? Özün yağı bulunmadıktan sonra, o neye yarar ki?

İlim gitmiş, ziyan olmuştur. Çünkü ilimle amel edilmeyince, yani amel gidince, hiç şüphe yok ki ilim de gider. Bunun için Peygamber Efendimiz, şöyle buyurmuşlardır:

- İlim, kendisiyle amel edilmesi için çağrıda bulunur. Eğer kendisiyle amel edilirse, ne âlâ. Aksi halde, ilim geçer, gider.

Amel

Benim söylediklerimle amel etmeyen, onları anlayamaz. Ancak amel ederse anlar.

Çalış. İleri atıl. Ara. Zira hiçbir şey, sana kendiliğinden gelmez. Nasıl ki, rızık elde etme hususunda külfete katlanıyorsan, aynen bunun gibi, salih ameller işlemek için de külfete katlanman gerekir.

Senin amellerinin suret ve şekli değil, bilakis mânâsı makbul ve muteberdir. Amellerde esas olan şekil ve suret değil, tersine mânâ ve ruhtur.

Akıllı kişiler olunuz. Akıllı kişiler gibi hareket ediniz. Siz, amellerinizle Allah'a karşı âdeta övünüyorsunuz. Halbuki Allah'ın nazarında sizin o amellerinizin bir sinek kanadı kadar değeri yoktur. Meğer ki gerek halvet, yalnızlık anlarınızda ve gerekse bütün diğer hallerinizde Allah'a karşı hep

ihlasla, içtenlikle hareket etmiş olasınız.

Hiç tükenmeyen hazine sıdktır, doğruluktur, ihlastır, İzzet ve Celâl sahibi Allah'tan korkmaktır, yalnız ve ancak O'ndan ummak ve her ahvalde O'na dönüp, O'na teslim olmaktır.

Unutma ki, ilim ve bir de bilmediğin hususlarda teslimiyet, İslam'ın ta kendisidir.

İnsanlarla, hem ilme, hem amele, hem de ihlasa sahip bir dille konuş. Amelsiz, sadece ilme sahip bir dille konuşma. Zira böyle bir dil ne sana fayda verir, ne de yanındakilere.

Amelsiz ilmin bereketi gider. Kendisi ise senin aleyhinde delil olarak ortada kalır. İlmine meftun bir âlim olursun. İlmin ağacı senin yanında kalır, meyvası ise yok olur gider. Çünkü onun meyvası ameldir. İlminle amil olmayınca, meyva yok demektir.

Allah'tan, kendi huzurunda senin için bir hal ve makamı nasip etmesini iste. Eğer sana bu makamı nasip ederse, bu sefer de onu gizlemeyi iste. Zira Allah ile arandaki bir şeyi açığa vurmaktan hoşlanman, senin mahvolmana sebep olur.

Neticesinden emin olmadıkça ve Allah'tan kalbine kesin bir işaret gelmedikçe konuşma, bir cümle bile sarfetme. Düşün bir kere: Eğer evinde yiyecek bir

şeyler hazırlamamışsan, bir kısım insanları orada yemeğe nasıl davet edebilirsin? Nasıl ki bir bina inşa edileceği zaman önce temele ihtiyaç varsa ve bina ancak temelin üzerinde yükselebiliyorsa, tıpkı bunun gibi, Allah dostları kervanına katılabilmek için de önce bir temele ihtiyaç vardır.

Önce kalp arazini kaz. Ta, ondan hikmet suyu fışkırıncaya kadar. Sonra ihlas, mücahede ve salih amellerle binayı yap. Ta, köşkün yükselinceye kadar. İşte bundan sonra da insanları oraya çağır, davet et.

Allahım; bizim amellerimizin ruhsuz cesetlerini Senin ihlasının ruhu ile ihya et, dirilt.

Halk senin kalbinin içinde olduktan sonra, onlardan ayrı kalmak ve halvete çekilmek sana ne fayda verir ki?

Uzuvların ilacı, onların günah işlemesine engel olmaktır. Uzuvlarının günah işlemesine meydan bırakmayan kişi, onların devasını vermiş demektir. Mesela sen, elini haramdan, başkalarının hakkına uzanmaktan, başkalarına zulüm ve haksızlık etmekten alıkoyarsan, işte o zaman onun devasını vermiş olursun.

Fakirlere Sadaka

Bir şey istemek üzere sana başvuran fakirleri önce araştır. İhtiyacı olmadığı halde fakirlik gösterişi yapan yalancı, düzenbaz, münafık birisinin hile ile senden bir şey almasına fırsat vermemeye çalış. İhtiyaç içinde olmadığı halde, ağlayıp sızlanarak yardım dilenen böyleleri, sonra gerçek fakirlere yapılacak yardımlara da engel olurlar. Fakirlik gösterişi yapan bu tip insanlardan birisi senden bir şey istediği zaman, önce bir an dur. Kalbine danış. Belki de o, ihtiyacı olmayan, zengin birisidir. Zihnini şöyle bir topla. Kalbine danış. Fetvacılar fetva vermiş bulunsa bile, sen gene de kalbine danış.

Paylaşmak

Şu senin elindekiler, senin değildir. Tersine, müşterektir, ortaktır. Komşuların senin ortaklarındır. Onlara ikramlarda bulunmalı, elindeki imkânlardan onları da yararlandırmalısın.

Allah'ın size verdiği rızıklardan, O'na vekaleten siz de muhtaçlara verin. Yedirin, içirin. Allah size birçok nimetler veriyor. Sizin bu nimetler karşısında nasıl hareket edeceğinizi ve ne gibi ameller yapacağınızı, bizzat sizlere göstermek istiyor.

Çalışmak

Sana hiçbir şey kendiliğinden gelmez. Senin mutlaka çalışman, çaba ve gayret göstermen gerekir.

Takdir-i ilâhi budur deyip oturmak ve iman ve ibadet yolunda çalışmamak caiz değildir. Bilakis; çalışmak, hamle yapmak ve takdirdekini elde edebilmek için uğraşmak, didinmek ve gayret sarfetmek gerekir. Belki de Allah, hiçbir uğraşmaya ve didinmeye lüzum kalmadan o imanı bize bahşedecektir. Ancak, ne olursa olsun, imanı ve bilgiye dayanan sarsılmaz inancı elde edebilmek için, bizim mutlak surette çalışmamız gereklidir.

Hiç şüphe yok ki, çalışmadan eline bir şey geçmez.

Helâl rızkını elde etmek için çalışmadın, didinmedin, gayret göstermedin. Allah yolunda mücahede et. Miskin miskin oturma. Çalışmadan, yorulmadan ve emek sarfetmeden hazıra konmayı düşünme.

Sen işe başla. Çalışmaya koyul. Senden başkası gelir, meşgaleni tamamlar.

Allah Korkusu ve Sevgisi

Cennet ve cehennemi yaratmamış olsa bile, İzzet ve Celâl sahibi Allah, korkulmaya ve ümit

beslenmeye lâyıktır. Sırf zatını ve rızasını taleb ederek O'na itaat ediniz. Üzerinizde ne O'nun lütuf ve ihsanının düşüncesi bulunsun, ne de azabının endişesi. O'na kulluk; emirlerine boyun eğmek, yasaklarından kaçınmak ve takdirlerine karşı sabırlı olmakla mümkündür. O'na dönünüz. Bir daha işlememek üzere günahlarınıza tövbe ediniz. O'nun huzurunda ağlayınız. Hem gözlerinizin yaşları, hem de kalp gözlerinizin yaşları ile O'nun için tevazu gösteriniz. O'nun huzurunda kendinizi hakir görünüz. Ağlamak, bir ibadettir. Ağlamak, tevazuda mübalağa demektir.

Sana dünyada da, ahirette de O'nun muhabbeti gerek. O'nun sevgisi gerek. O'nun muhabbetini kendin için en mühim şey addet. Muhabbet, yani Allah sevgisi, sana behemehal lâzım. Sana faydası dokunacak yegane şey odur. Her insan, seni gene kendisi için, kendi menfaati için arar, ister. İzzet ve Celâl sahibi Hak ise seni bizzat senin için murad eder, senin için taleb eder.

Kimin ki umudu korkusuna galip ise, o zındık olur. Kimin de korkusu umuduna galip ise, o da Allah'ın rahmetinden ümit kesmiş duruma (kâfirliğe) düşer. Yani mümin, aynı derecede hem Allah'tan korkmalı, hem de onun rahmetine umut bağlamalıdır. Peygamber Efendimiz şöyle buyururlar: "Eğer müminin Allah korkusu ile, O'nun rahmetine olan ümidi tartılsa, ikisi birbirine denk gelir."

Hakk’a talip olan kimse, O’nun cennetini istemez. Cehenneminden korkmaz. Bilakis, sadece O’nun cemâlini ister, O’na kavuşmayı diler. O’ndan, sadece yakınlığını bekler. O’ndan uzak kalmaktan ise korkar, endişe eder.

Kul, dünyanın, ahiretin ve Allah’tan başka bütün varlıkların sevgisini silip attığı ve kalbi, Allah’ın lütuf, minnet ve yakınlık evinde karar kıldığı zaman, Allah onu her çeşit rızık kazanç ve endişesinden muaf kılar. Kalbini böyle şeylerle meşgul olmaktan kurtarır. Allah onu kendisinden başka hiçbir kimseye muhtaç etmez.

Hakk’ı Görmek

Kim Allah’ı seven birisini görürse, o, kalbi ile Allah’ı gören ve özü ile de O’nun huzurunda olan kişiyi görmüş demektir. Peygamber Efendimiz, şöyle buyururlar:

- Siz Rabbinizi, tıpkı güneşi ve ay’ı gördüğünüz gibi göreceksiniz. Öyle ki, O’nu görmede hiçbir noksanlığınız olmayacak. O’nu net ve açık şekilde göreceksiniz.

Şanı yüce olan Allah, bu dünyada kalp gözü ile görülür. Yarın ahirette ise, kafa gözü ile görülür. O’nun benzeri bir şey yoktur.

Bir defasında, salihlerden birine soruldu:

- Rabbini görebiliyor musun?

Salih kişi, buna cevaben dedi ki:

- O'nu görmesem, yerimde duramam.

Soranlar dediler:

- Nasıl görüyorsun?

Salih cevap erdi:

- O'nun varlığı gözlerimi kaplar. Böylece gözlerim, Rabbimi görür. Tıpkı cennette kullara kendisini göstereceği gibi, burada da gösterir. Kişinin kalbi, Rabbinin sıfatlarını görür. İhsanını görür. İyiliğini görür, rahmetini görür, bereketini görür.

Peygamber Efendimiz, yedinci kat göklere yükseltildi. Rabbi onunla konuştu. O da Rabbini hem kafa gözüyle, hem de kalp gözüyle gördü.

İşte kalbi, mânevi ve ahlâki sağlığa kavuşan herkes, böyledir. Bu mertebeye gelmiş herkesin kalbi, Rabbini görebilir. Böyle hallerde, onunla gökler arasındaki perdeler kalkar. Özler ve gayretler, geceleyin yolculuk eder. İlâhi sırları seyreder.

Arif

Allah'ı tanıyan kişiye en zor gelen şey, insanlarla konuşmak, onlarla birlikte bulunmaktır. İşte bunun içindir ki, bin arif arasından ancak birisi, insanlar içinde konuşabilir. Ne var ki bu bir kişi de, peygamberlerin sahip oldukları güç ve kuvvete muhtaçtır. Nasıl muhtaç olmasın ki? O, her sınıf insanla karşılaşmak ve bir arada olmak durumundadır. O, aklı erenle de, ermeyenle de; düşünebilenle de, düşünmeyenle de hemhal olur. Kâh bir münafıkla, kâh bir müminle bir arada oturur. Arif, büyük zahmet ve meşakkatlerle karşı karşıyadır. Hoşlanmadığı çirkin şeylere de sabreder, tahammül gösterir. Bununla beraber o, içinde bulunduğu sıkıntı, meşakkat ve tehlikeler karşısında mânevi koruma altına alınır. Çünkü o, hakkı söylemekle vazifeli kılınmıştır.

Arif kişi, ahirete hitaben şöyle der: "Ey ahiret tasası, benden uzak ol. Çünkü ben, Hakk'ın kapısına talibim. Benim nazarımda senin de, dünyanın da birbirinizden farkınız yok. Dünya beni senden alıkoyuyor, sen de Rabbimden alıkoyuyorsun. Beni Rabbimden alıkoyan hiçbir şeyde, bence hayır yoktur."

Arifin ahirete hitaben söylediği bu sözlere iyi kulak veriniz. Zira bu sözler, Allah'ı bilmenin özüdür.

Allah'ın, mahlûkattaki iradesinin özüdür. Bu, aynı zamanda peygamberlerin, resullerin, evliyanın ve salihlerin de halidir.

İnsanların herbiri bir şeyle meşguldür. Kimisi mevkiinin ve parasının kuludur. Kimisi devlet ileri gelenlerinin kuludur. Kimisi nefsinin, giyim kuşamının kuludur.

Gene insanların herbiri, bir şeyle meşguldür ve bir şeyine güvenmektedir. Kimisi oruç tutmaktadır ve orucuna güvenmektedir. Kimisi çok namaz kılmakla meşguldür ve namazına güvenmektedir, vs.

Bütün bunlardan başka öyle kişiler de vardır ki, kalbi Allah için çarpar. Allah ile beraberdir. Allah'a bağlıdır. Fanilere asla bağlanmaz. Allah'ın dininin ayakta durması için çalışır.

Dünya hayatı, bir bakıma müminin zindanıdır. Mümin olarak kaldıkça, dünya onun zindanıdır. Fakat takva hali devam ettikçe, Allah onu oradan çıkarır. Zindanından, darlıktan çıkarır, ferahlığa kavuşturur.

Müminin beden yumurtasının kabuğu çatlar. Başka bir şekle inkılab eder, dönüşür. Bu suretle o, hikmet tanelerini toplar. Allah onun göğsüne, kendisine yakınlık kanatlarını takar. Artık o, yemek tabaklarının sahibidir. Sofranın sahibidir.

Sen uykudasın. Resulullah Efendimiz şöyle buyururlar:

- İnsanlar uykudadır. Ölünce uyanırlar.

Ancak ölümden sonra uyanabilen kişinin hali, ne kötüdür!

Mürşid

Kimin ki, Resulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem'e bağlılığı gerçekten sabit olursa, Allah Resulü ona bir zırh giydirir, başına bir miğfer çeker, kendi kılıcını kuşatır. Kendi edep ve terbiyesinden, kendi şemailinden, kendi ahlâkından ona bir şeyler tahsis eder. Kendi elbiselerinden bazılarını ona bizzat giydirir. Daha sonra da, ümmeti içinde onu kendisine vekil, rehber ve ümmetini Allah yoluna davetçi yapar. Böylece o da, Allah Resulüne vekaleten, Muhammed ümmetinin içinde, Allah'a götüren kılavuz ve davetçi olur.

Kalbini bir mescit yap. Orada, Allah'tan başka hiçbir şeye yer verme. Nitekim Allah, şöyle buyurur:

- Hakikatte mescitler, Allah'ındır. Onun için, Allah ile birlikte hiçbir şeye tapmayın, (Cin, 72:18).

Kalbini bir mescit yaptığı ve orada Allah'tan başka hiçbir şeye yer vermediği zaman, bir kulun derecesi yükselir. İslam'dan imana, imandan sarsılmaz bilgi ve inanca, oradan marifete, marifetten ilme, ilimden muhabbete, muhabbetten mahbubiyete yükselir. Daha sonra ise, talep eden ve arayan durumundan, talep olunan ve aranan durumuna yükselir. Kalp aynası saflaşmış, temizlenmiştir. Peygamberinin daimi uyanıklık haline vâris olmuştur. Zira Allah Resulünün gözleri uyurdu, fakat kalbi asla uyumazdı. Önünü gördüğü gibi, arkasını da görürdü.

Her insanın uyanıklığı kendi halincedir. Hiçbir kimse, Resulullah Efendimizin uyanıklığı seviyesine erişemez. Gene hiçbir kimse, Allah Resulünün hususiyetlerine denk hususiyet sahibi olmaya muktedir olamaz. Şu var ki, onun ümmetinin abdalları ile velileri, ondan kalan yiyeceklerle içeceklerin üzerine gelirler.

Mürid'e behemehal bir kılavuz, bir rehber lâzımdır. Zira o öyle bir çöldedir ki, orada akrepler, yılanlar, âfetler vardır. Susuzluk vardır. Yırtıcı, vahşi hayvanlar vardır. İşte kılavuz, onu bu âfetlerden korur. Su bulunan yerleri gösterir. Meyvalı ağaçların bulunduğu bölgelere götürür. Halbuki tek başına, kılavuzsuz olduğu takdirde, yırtıcı hayvanların, akreplerin, yılanların, âfetlerin bulunduğu bölgelere düşer. Perişan olur, mahvolur.

Allah yolunda bir rehber bulduğun an, ona hemen yapış. Hiç şüphe yok ki, mânâ onun dışında değildir, içindedir. Onun çevrendeki bütün diğer insanlardan daha faziletli ve üstün bil. Her yönüyle mürşidine bağlı ol.

Ey gerçeklerden kaçan kişi! Bana yılda bir defa, ayda bir defa yahut haftada bir defa uğramazsın. Gel. Haftada, yahut ayda, yahut yılda bir defa olsun bana uğra. Hem de bomboş olarak. Sakın bir şey istediğimi sanma. Bir şey getirme. Gel. Benim meclisimden alacağını, karşılıksız olarak al. Bugün benden aldığın bir şey, yarın milyon olur.

Ben senin yükünü yükleniyorum. Sen sanıyorsun ki, buna karşılık ben de yükümü sana yükleyeceğim. Hayır, öyle değil. Sana hiçbir şey yüklemeyeceğim. Aziz ve Celil olan Allah bana yeter.

Benden bir kelime öğrenmek için, bin senelik mesafede olsan bile gelmelisin. Kaldı ki, aramızda sadece birkaç adımlık bir uzaklık var.